

АКТИВНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІРУРГІЇ

*Іван Немченко, Віталій Ляховський,
Олександр Ковальов, Олександр Люлька,
Віктор Чуприна*

*Вищий державний навчальний заклад
України «Українська медична стоматологічна академія»
м. Полтава, Україна*

***Анотація.** Активні форми навчання, що застосовуються на кафедрі хірургії №1, дозволяють розвинути у студентів клінічне та критичне мислення, формувати досвід творчої та інноваційної діяльності, вдосконалюють компетенції, навчають працювати на випередження, що формує вміння вільно обмінюватися думками, моделювати життєві ситуації, що дозволяє підготувати висококваліфікованого лікаря.*

***Ключові слова:** критичне мислення, компетенції, клінічна ситуація, творчий потенціал.*

Сучасний розвиток України визначається орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури, серед яких одне з найважливіших місць посідає медичне обслуговування як один із атрибутів демократичного суспільства [2]. Це зумовлює необхідність озброєння спеціалістів комплексом професійних умінь для реалізації їхньої виробничої діяльності, що є одним із пріоритетних завдань підвищення якості та конкурентоспроможності вищої освіти взагалі і кардинальних змін у сфері медичної підготовки [1].

Новітні методи навчання – це активні методи формування компетенцій, засновані на взаємодії студентів та залученні їх у навчальний процес. Такий підхід є домінуючим чинником розвитку вищої школи.

Медичний виш повинен гарантувати підготовку фахівця, який володіє необхідним рівнем компетенцій, здатного забезпечити клінічну ефективність технологій і стандартів надання медичної допомоги [3].

Сучасна система навчання студентів повинна бути побудована таким чином, щоб сприяти розкриттю творчих можливостей особистості, формувати її потреби в самостійному безперервному оволодінні професійними знаннями, вміннями та навичками протягом усього його життя, а це особливо важливо для лікаря.

Встановлено, що в пам'яті людини залишається приблизно 10% з того, що він чує, 50% з того, що він бачить, і 90% з того, що робить сам. Оптимальними для цього вважаємо активні методи навчання, які сприяють повному засвоєнню матеріалу. При проведенні практичних занять викладачі кафедри хірургії №1 Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія», доповнюючи традиційне, особливу увагу приділяють навчанню на конкретних клінічних ситуаціях.

У межах певної теми викладачі разом із студентами проводять усебічний клінічний розбір екстреного важкохворого у формі ділової гри. Заздалегідь розподіляємо, враховуючи бажання самих студентів, ролі (хірург, анестезіолог-реаніматолог, терапевт, ендоскопіст тощо). Із студентами проводиться інструктаж, докладно рпоз'яснюється клінічна ситуація, мета ділової гри, завдання кожного учасника, правила гри, критерії оцінювання.

Студенти, ретельно готуючись до ділової гри, вивчають основну й додаткову літературу (підручники, монографії, статті). Вдтак розпочинаємо клінічне обговорення хворого, встановленого діагнозу на основі даних клінічних, лабораторних й інструментальних методів дослідження. Потім проводимо спільний огляд хворого й співбесіду біля ліжка, після чого в навчальній кімнаті кожен фахівець-учасник ділової гри висловлює свою думку про хворого, виконуючи свою професійну роль, метою якої є прийняття узгодженого висновку (рішення). Зі студентами детально обговорюємо також повноту обстеження, передопераційну підготовку хворого, можливі ускладнення як під час операції, так і в ранній період після неї.

Ми переконані в тому, що зацікавлена участь самих студентів у процесі навчання й активізація їхніх творчих потенціалів відбувається саме при проведенні ділових ігор. Як показали наші спостереження, ділові ігри на практичних заняттях з хірургії, формують у студентів навички готовності до важкої клінічної ситуації в майбутній практичній роботі й дозволяють досить швидко навчитися приймати спільні рішення в різних складних ситуаціях, сприяють обмінові думками, вмінню аналізувати наявну інформацію (історію хвороби), вчать узасмодії з лікарями різних спеціальностей.

Ділові ігри як активний метод підготовки майбутніх фахівців розширюють міждисциплінарні обрії студентів, змушують працювати, а емоційні переживання, що з'являються при цьому, створюють необхідну мотивацію для активної участі в клінічному розборі пацієнта (у формі гри). Виконуючи роль лікарів різних спеціальностей, студенти вчать правильно сприймати й аналізувати думку інших колег.

На наш погляд, аналіз конкретних клінічних ситуацій у вигляді ділової гри – один із найефективніших методів організації активної пізнавальної діяльності студентів. Він розвиває у студентів здатність до аналізу життєвих і професійних завдань. Розв'язуючи конкретну проблему, студент визначає в чому вона полягає, своє ставлення до ситуації, пропонує варіанти вирішення проблеми. Ділова гра дозволяє студентам-медикам не тільки краще засвоїти матеріал, а й розвивати аналітичні здібності, критичне мислення, осмислено поєднувати теоретичні знання з практикою, детально висловлювати свою точку позицію, розглядати підходи до розв'язання того чи того завдання, а це має важливе значення для майбутньої практичної діяльності лікаря.

Література

1. Калашнікова С. Механізми забезпечення інноваційного організаційного розвитку сучасного університету. Вища школа, 2009. № 11. С. 17–22.
2. Кічук Н. В. Ігрове проектування як інтерактивна дидактична технологія підготовки фахівців. *Наука і освіта*. 2005. №3–4. С. 61–65.
3. Крушинська Т. Ю. Виховання конкурентоздатності в умовах безперервної освіти. Виховна робота в умовах безперервної освіти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Харків : Народна українська академія, 2009. С.172–176.

Annotation: Active forms of education, which are used in the Department of Surgery № 1, allow to develop clinical and critical way of thinking in students, to form experience of creative and innovative activity, to improve competences, to learn to work in advance, which forms the ability to exchange thoughts freely, to model life situations for preparing a highly qualified doctor.

Key words: critical thinking, competences, clinical case, creative potential.
